

DE BOUWSECTOR ALS KATALYSATOR

Euforie! Dat is wat is af te lezen van het gezicht van Marjet Rutten de voorzitter van Bouwend Nederland. Wereldwijd is er namelijk volop aandacht voor de Nederlandse bouwsector. The Guardian, BBC, CNN, Die Welt en Le Monde, ze schrijven er allemaal over. Het is de bouw namelijk gelukt om als eerste sector haar carbonbudget ver onder de 2 graden te halen. De route die is afgelegd vraagt om een reconstructie van de afgelopen 15 jaar (2020 - 2035).

Norbert Schotte – VORM
Manager Innovatie & Duurzaamheid

Rond 2020 kreeg het concept 'carbon budget' écht voeten aan de grond in de bouw. Wat is het ook alweer? Het CO₂-budget is de hoeveelheid CO₂ die vanaf 2020 tot 2050 nog uitgestoten kan worden om binnen de doelstelling van 1,5 tot 2,0 graden te blijven. Een flink aantal wetenschappers had daar met verschillende modellen aan gerekend. Het IPCC had uit al die publicaties een gemene deler gehaald [1] en met allerhande voorzichtigheden de zekerheid bepaald wat het meest aannemelijke getal is voor een 1,5 en 2,0 graden budget voor Nederland. Die budgetten waren vervolgens vrij makkelijk te vertalen naar sectoren. De bouwsector had rond 2020 een carbonbudget van 104 megaton tot 2050 en stootte zo'n 20 megaton per jaar uit. Stel je het carbonbudget even als volgt voor. Ik geef je nu € 1000 en daar moet je alles van doen de komende maand. Je hebt geen ander geld. Vervolgens geef je € 190 per dag uit. Binnen een week heb je geen geld meer. Ofwel: de bouwsector had een carbon budget voor 30 jaar, wat ze met de uitstoot van toen binnen 6 jaar zouden verbruiken!

Het leek in 2021 zo'n logisch gegeven. De bouwsector moest radicaal veranderen om binnen haar carbonbudget te blijven. Helaas werd deze urgentie nog niet in de volledige breedte gevoeld. Er werd gebakkeleid over rekenregels en of er wel genoeg hout voorradig was. Eén van de grote misverstanden over houtbouw was namelijk het fabeltje dat er niet genoeg hout was. Gert Jan Nabuurs, destijds hoogleraar Europese bossen in Wageningen, zei er dit over in Cobouw [2]: "In Europa groeit er elk jaar 800 miljoen kuub meter hout bij, waarvan we jaarlijks ongeveer 500 miljoen kuub oogsten. Natuurlijk zitten daar ontoegankelijke plekken bij, zoals berggebieden, maar wij hebben berekend dat je de oogst met 60 tot 70 miljoen kuub kunt opkrikken."

Een woning van CLT bestaat uit zo'n 50 kuub aan hout en van LVL is dit zelfs 10-15 kuub. Stel even dat er jaarlijks zo'n miljoen woningen in Europa

IN HET HALEN VAN KLIMAATDOELEN

worden gebouwd, kom je uit op maximaal 50 miljoen kuub. Voorwaarde is uiteraard wel dat het duurzaam beheerde bossen zijn met een keurmerk als FSC of PEFC. Hout is er genoeg dus.

2021 KANTELJAAR

In 2021 kwam bouwen in biobased in een enorme opmars. Metropoolregio Amsterdam (MRA) stelde als doel om 20% van de woningproductie in hout te bouwen vanaf 2025. DGBC initieerde het Building Life [3] project, waarbij ze met andere Europese Green Building Councils werkte aan de 'Whole Carbon Aanpak'. Met deze aanpak werd gekeken naar de volledige CO₂-uitstoot gedurende de

hele levenscyclus van een gebouw. ASN Bank en Climate Cleanup hadden in 2021 een financieel meetinstrument ontwikkeld genaamd 'Construction Stored Carbon' (CSC) en trokken samen op met Stichting Gideon [4] richting de klimaatconferentie in Glasgow. Over Gideon gesproken. Ook zij droegen bij aan het kanteljaar 2021. De pas opgerichte beweging heeft als missie om de transitie naar een gezonde en duurzame gebouwde omgeving te versnellen via vijf versnellingsthema's: Materialentransitie, Energietransitie, Sociale Innovatie, Cultuurverandering en het creëren van condities voor deze vier eerder genoemde thema's. De Gideons hebben altijd gezegd dat ze zichzelf

*Project: Root in Eindhoven
Architect: LEVS Architecten
Projectontwikkelaar: VORM Ontwikkeling*

zouden opheffen als ze niet meer nodig zijn dat kon al in 2032. Medeoprichter Jan Willem van de Groep zei hierover: “Ik ben zo ontzettend trots op iedereen die zich in de afgelopen jaren heeft ingezet om van onze sector een wereldwijde voorbeeldsector te maken. Onze kennis, technologie en zelfs cultuur is een exportproduct geworden.”

NATUURINCLUSIEF BOUWEN

In de jaren 20 van deze eeuw zijn het de koplopers in de sector die geen genoeg meer namen met de mantra ‘het minimale is het maximale’ en die het verschil hebben gemaakt. Onno Dwars was een van die koplopers op het gebied van gasloos bouwen en hij heeft in de jaren erna biodiversiteit en natuurinclusief bouwen hoog op de agenda gekregen. Het tomeloze enthousiasme van René Breman en zijn missie om Nederland energie-positief te maken heeft hem en Nederland geen windeieren gelegd. Inmiddels werkt Breman samen met huisfluisteraar Lars Boelen en Suze Gehem. Zij hebben een enorme boost gegeven aan de energietransitie in Nederland. Leonie van de Steen en Marjet Rutten zijn nu de gezichten van Bouwend Nederland, een branchevertegenwoordigende organisatie die inmiddels de 567 brancheorganisaties die nog bestonden in 2020 overbodig heeft gemaakt. De jaren 20 staan om nog een reden bekend als ‘kanteldecennium’. De 500+ brancheorganisaties, die tot begin van dat decennium vooral de gemiddelden in de sector vertegenwoordigden, fuseerden in hoog tempo en stelde zich in de jaren erna op als verneller van vernieuwing en verduurzaming, door condities te creëren die een bijdrage leveren aan de maatschappij én haar leden. Werknemers van bedrijven die niet mee konden, werden geholpen aan een baan die een bijdrage levert aan de maatschappij. Ook de rol van de politiek veranderde in dit decennium. Voorheen voerden de ministeries ‘interdepartementale’ overleggen, maar er werd alsnog niet écht samengewerkt. Dat veranderde. Ministeries LNV, BZK en EZK zagen dat de transitie naar een gezonde en duurzame gebouwde omgeving ook van hen een integrale benadering en opstelling vraagt. Er ontstonden programmaministeries die maatschappelijke opgaven holistisch benaderden en niet in diverse domeinen werd gekaderd. De halvering van de veestapel is daarmee geen pijnlijk dossier geworden, maar een genot voor de duurzame boer. Zij telen nu biobased gewassen die dienen als bouwmaterialen en werken samen met duurzame bouwpartners. Geen greintje voor een pieper, maar een eerlijke boterham zonder gemieper.

DE SECTOR IN 2035

De bouwsector is nu een broedplaats van jong en oud talent. Bouw en installatie wordt niet meer behandeld als aparte industrie. Homogene en masculiene directieteamen hebben plaatsgemaakt voor diverse en feminiene directieteamen met oog voor de mens. De diepgewortelde risicomijdende en gesloten houding zien we nog nauwelijks terug. Er wordt op basis van gelijkwaardigheid samengewerkt en geëxperimenteerd. De ranglijsten van beleggers, ontwikkelaars en bouwers worden niet meer bepaald door groei en financieel rendement, maar door maatschappelijke impact. De politiek is gaan beseffen dat wonen een basisbehoefte is en dat iedere basisbehoefte betaalbaar hoort te zijn. Van woningtekort is dan ook geen sprake meer na daadkrachtig optreden van politiek samen met de sector. Het ontwikkelproces is enorm versneld en gedigitaliseerd, waardoor talent wordt ingezet voor het creëren van duurzame en gezonde leefomgevingen voor mens en natuur, waarbij slim en efficiënt wordt omgegaan met duurzame energie, biobased bouwmaterialen worden toegepast en rekening wordt gehouden met klimaateffecten. Energiepositieve slimme gebouwen die CO₂ opslaan, gezond zijn voor mens en dier en inspelen op toenemende weersextremen. Dat is nu de standaard.

EN NU VOOR HET ‘ECHIE’

Het is bijna eind 2021. De transitie naar een duurzame en gezonde gebouwde omgeving is onmiskenbaar belangrijk en volop in beweging. Deze transitie gaat gepaard met vallen en opstaan en vraagt van ons allemaal een inspanning. Ik ben ervan overtuigd dat wij onze klimaatdoelen niet gaan halen zónder inzet van biobased bouwmaterialen. Onderzoek van NIBE ondersteunt mijn gevoel. Maar deze transitie is geen eenzijdige verandering van bouwmethodiek. Als wij onze sector als systeem duurzaam willen veranderen, zullen we zelf moeten veranderen. Want de bouwcultuur zit in onszelf. Wil jij ook ongewoon doen en je inzetten om deze transitie te versnellen? Kijk dan eens op Gideonstriben en zie hoe jij kunt bijdragen. ←

REFERENTIES

- [1] <https://www.ipcc.ch/sr15/chapter/chapter-2/>
- [2] <https://www.cobouw.nl/duurzaamheid/nieuws/2021/02/boswetenschapper-bouwers-kunnen-het-bos-juist-redden-101292521>
- [3] <https://www.dgbc.nl/buildinglife-206>
- [4] <https://www.gideonstriben.nl/>